

УДК 001.4:811.161.1:811.161.3

А. А. КИРДУН

ПРАБЛЕМНЫЯ АСПЕКТЫ ВЫКАРЫСТАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў ГАЛІНЕ ЛЯСНОЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Лясная прамысловасць Беларусі сёння – гэта комплекс вытворчасцей, што займаюцца нарыхтоўкай і апрацоўкай драўніны, вырабам з драўнянай сыравіны прадукцыі шляхам хімічнай і механічнай апрацоўкі рознай ступені тэхналагічнай складанасці і адносяцца да ліку стратэгічна важных галін, якія характарызуюцца ўстойлівымі тэмпамі развіцця і, адпаведна, дынамічным павелічэннем колькасці тэрмінаў і тэрміналагізаваных слоў. Аднак на сучасным этапе працэс тэрмінаўтварэння ў гэтай галіне адбываецца фактычна толькі на рускай мове. Спецыялізаваныя беларускамоўныя даведнікі ці руска-беларускія тэрміналагічныя слоўнікі, якія маглі б служыць для розных груп карыстальнікаў арыенцірам пры атрыманні інфармацыі аб сучасных беларускамоўных апрацаваных і гарманізаваных тэрмінах лясной прамысловасці (ТЛП) пакуль адсутнічаюць. Трэба адзначыць, што і раней (у мінулым стагоддзі) такіх асобных даведнікаў не было, але ў невялікай колькасці беларускамоўныя тэрміны, што маюць дачыненне да лясной прамысловасці, можна знайсці ў кароткіх тэрміналагічных слоўніках на лясной гаспадарцы: у «Слоўніку лясных тэрмінаў» 1926 г., які змяшчаў 1657 адзінак і быў падрыхтаваны падчас працы Навукова-тэрміналагічнай камісіі (складальнікі: Я. Троська, Я. Шамоль, А. Хацияновіч, Ч. Бялюнас і П. Санько), створанай пры Народным камісарыяце адукацыі ССРБ [1]; у вучэбных слоўніках, падрыхтаваных для студэнтаў Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта ў 1990-я гг. [2, 3].

Сказанае дае падставы сцвярджаць, што для паўнаwartаснага выкарыстання беларускай мовы ў галіне лясной прамысловасці існуюць пэўныя бар'еры, зняцце якіх – надзвычай актуальная задача для беларусістыкі, і першым крокам на шляху яе вырашэння павінна быць мэтанакіраваная дзейнасць навукоўцаў па дасягненні эквівалентнасці перакладу ТЛП з рускай мовы на беларускую. Пры гэтым трэба ўлічваць, што перакладу падлягае не простая сукупнасць моўных адзінак, а пэўным чынам арганізаваная сістэма, якую ўтвараюць, зыходзячы з аналізу зместу спецыялізаваных рускамоўных тэрмінаграфічных крыніц, тры тыпы тэрмінаадзінак:

1) агульнанавуковыя (ці, у іншай тэрміналогіі, агульнагаліновыя) тэрміны*, што абазначаюць ва ўсіх тэрміналагічных сістэмах, дзе яны функцыянуюць, адны і тыя ж паняцці і з'яўляюцца зразумелымі для неспецыялістаў, напрыклад: *коэффициент, кубатура, масса, масштаб, метод, объем, площадь, система, скорость, технология, функция, элемент, эталон* і інш. Такія тэрмінаадзінкі, па вызначэнні В. А. Татарынава, – «гэта лексіка, з якой пачынаецца катэгарызацыя свету скрозь прызму дадзенай навукі» [4]. На базе агульнанавуковых утвараюцца тэрміны-словазлучэнні, што абазначаюць больш вузкія відавыя паняцці, напрыклад: *коэффициент* → *коэффициент сменности, коэффициент полндревесности*; *кубатура* → *кубатура доски; метод* → *метод рубок ухода; объем* → *объем ствола, объем древесины; площадь* → *площадь лесосеки; система* → *система рубок, система лесной сертификации; элемент* → *элемент леса, несущий элемент пилы; эталон* → *измерительный эталон* і інш.;

2) міжнавуковыя (ці, у іншай тэрміналогіі, міжгаліновыя) тэрміны, якія падзяляюцца на дзве групы.

Першая – гэта назвы паняццяў, што аднастайна выкарыстоўваюцца яшчэ хаця б у адной тэрмінасістэме. Напрыклад, у згаданых вышэй тэрмінаграфічных крыніцах фіксуюцца тэрміны *аренда, арендная плата, аукцион, товар, товароведение, продукция*, якія абазначаюць тыя ж паняцці, што і ў эканамічных навук; тэрмін *мониторинг* абазначае тое ж паняцце, што і ў экалогіі; тэрмін *проницаемость* мае адпаведнік у металургіі; тэрміны *сертификация, сертификат* фіксуюцца з тымі ж дэфініцыямі, што і ў даведніках па сертыфікацыі; тэрміны *база данных, банк данных, цифровизация, электронная система учета, электронная система управления, геоинформационная система* функцыянуюць у многіх галінах і атрымалі пашырэнне ў сувязі з развіццём інфармацыйных сістэм і тэхналогій і інш. Тэрміны гэтага тыпу, як і агульнанавуковыя, служаць структурнай базай для афармлення відавых тэрмінаадзінак. У прыватнасці, разам з прыведзенымі міжмоўнымі тэрмінамі ў даведніках фіксуюцца і вытворныя ад іх канкрэтна-спецыяльныя тэрміны: *аренда лесных участков, арендная плата за использование лесов, лесной аукцион, лесной товар, лесное товароведение, лесная продукция, пилопродукция, лесопатологический мониторинг, проницаемость древесины, система лесной сертификации, электронная система учета древесины* і інш.

Другая – гэта моўныя адзінкі, якія ўваходзяць у іншыя тэрмінасістэмы, але ў кожнай суадносяцца з рознымі паняццямі. Сувязь жа заснавана на падобенстве характарыстык асобных з'яў, працэсаў, што маюць месца ў розных галінах ведаў (табліца).

* У навуковай літаратуры выказваецца меркаванне, што агульнанавуковыя (агульнагаліновыя) тэрміны ўласна тэрмінамі не з'яўляюцца, і замест паняццяў «агульнанавуковы тэрмін» ці «агульнагаліновы тэрмін» ужываюцца паняцці «агульнанавуковая лексіка» або «агульнагаліновыя лексіка».

Міжнавуковыя рускамоўныя тэрміны другой групы

Лесапрамысловы тэрмін	Тэрміны з іншых навуковых галін
<i>Балансы</i> – ‘круглые или колотые сортименты, предназначенные для производства древесноволокнистых полуфабрикатов в целлюлозно-бумажной промышленности’ [5]	У эканамічных навук: <i>баланс</i> – ‘количественное соотношение, состоящее из двух частей, которые должны быть равны друг другу, так как представляют поступление и расходование одного и того же количества денег, товара’ [6]
<i>Бахрома</i> – ‘сплошная или прерывистая лента пучков неполностью отделенных волокон и частиц древесины на ребрах лесоматериала’ [7]	У швейнай справе: <i>бахрома</i> – ‘тесьма, плетеная или вязаная, с кистями или прядками из нитей, расположенными с одной стороны изделия в определенном порядке’ [8]
<i>Кармашек</i> – ‘полость внутри или между годичных слоев, заполненная смолой или камедями’ [9]	У швейнай справе: <i>кармашек</i> – ‘деталь или узел швейного изделия для хранения мелких предметов и декоративного оформления изделия’ [10]
<i>Козырек</i> – ‘выступающий над поверхностью торца участок древесины, возникший в результате неполного поперечного пропиливания лесоматериала’ [11]	У архітэктуры: <i>козырек</i> – ‘защитная кровля или навес над дверью или окном’ [12]; у швейнай справе: <i>козырек</i> – ‘деталь или узел головного убора для оформления передней части головки’ [13]
<i>Кулиса</i> – ‘узкая полоса леса между двумя лесосеками в системе чересполосных рубок’ [14]	У эканамічных навук: <i>кулиса</i> – ‘неофициальная биржа, организуемая частными маклерами, функционирующая по свободным правилам’ [15]; у механіцы: <i>кулиса</i> – ‘деталь передаточного механизма, выполняемая в форме бруска с прорезом, в котором перемещается кулисный камень, и служащая для изменения (как по направлению, так и по величине) движения тяги, соединенной с кулисным камнем’ [16]
<i>Сердцевина</i> – ‘узкая центральная часть ствола, состоящая из рыхлой ткани, характеризующаяся бурым или более светлым, чем у окружающей древесины, цветом’ [17]	У металургіі: <i>сердцевина</i> – ‘в сталях, прошедших поверхностную закалку, та часть сплава, которая не закаливается’ [18]
<i>Сортимент</i> – ‘лесоматериал установленного назначения, соответствующий требованиям стандартов и технических условий’ [19]	У сферы прадпрымальніцтва: <i>сортимент</i> – ‘совокупность различных сортов одного и того же товара’ [20]

Заўважым, што пытанне аб тым, як павінны кваліфікавацца падобныя тэрміны (як полісеманты ці як амонімы), патрабуе асобнага разгляду, заснаванага на складаным семантычным аналізе;

3) вузкаспецыяльныя тэрміны, якія абазначаюць спецыфічныя рэаліі, паняцці, катэгорыі лесапрамысловай галіны і аб'ядноўваюцца ў шматлікія тэматычныя групы, у тым ліку **лясная інфраструктура** (*площадка производственная, лесопогрузочный пункт, лесовозная дорога, лесной проезд*,

просека, склад верхний, склад нижний, склад промежуточный і інш.), **працэсы нарыхтоўкі лесамацэрыялаў** (рубка леса, валка дрэвьев, трелевка дрэвьев, раскряжевка хлыста, чокеровка хлыста, разделка долготья, заготовка дрэвесины, заготовка хлыстов, выгрузка дрэвесины, пакетирование лесоматериалов і інш.), **парада драўніны** (лиственная порода дрэвесины, кольцесосудистая лиственная порода дрэвесины, хвойная порода дрэвесины, ценная порода дрэвесины, твердая дрэвесина, мягкая порода дрэвесины), **драўнінная сыравіна** (хлысты, круглый лесоматериал, бревно пиловочное, дрэвесина деловая, измельченная дрэвесина, технологическая щепка і інш.), **піламацэрыялы** (доска, брус, брусок, необрезной пиломатериал, строганный пиломатериал, пиломатериал радиальной распиловки, пиломатериал тангенциальной распиловки і інш.), **будова драўніны** (ствол, сердцевина, сердцевинные лучи, внешний пробковый слой, заболонь, камбий, годовичные слои і інш.), **захоўванне драўніны** (влажное хранение дрэвесины, сухое хранение дрэвесины, затопление дрэвесины, дождевание дрэвесины, консервирование дрэвесины і інш.), **фізічныя ўласцівасці драўніны** (влажность дрэвесины, водопоглощение дрэвесины, плотность дрэвесины, теплопроводность дрэвесины і інш.), **механічныя ўласцівасці драўніны** (прочность дрэвесины, твердость дрэвесины, ударная вязкость дрэвесины і інш.), **механічная апрацоўка драўніны** (пиление дрэвесины, строгание дрэвесины, сверление дрэвесины, лущение дрэвесины, шлифование дрэвесины, усушка дрэвесины і інш.), **дрэваапрацоўчае абсталяванне** (сушильная камера, круглопильные станки, шипорезные станки, шлифовальное оборудование і інш.), **машыны лясной прамысловасці** (лесоаготовительный комбайн, лесотранспортер, погрузчик-штабелер, трелевочная машина, погрузочно-транспортная машина і інш.), **прадукты лесахімічнай вытворчасці** (канифоль талловая, угли активные, скипидар живичный, сульфатный скипидар, уголь дрэвесный і інш.) і інш. У кожнай з тэматычных груп могуць быць вылучаны больш дробныя аб'яднанні тэрмінаадзінак.

Вяртаючыся да праблемы рэпрэзентацыі апісанай тэрміналогіі на беларускай мове, адзначым, што агульнанавуковыя, большая частка міжнавуковых і невялікая частка вузкасפעцыяльных ТЛП прадстаўлены ў агульнафілалагічных тлумачальных, перакладных руска-беларускіх і беларуска-руска-беларускіх слоўніках. Але, як слушна адзначаюць даследчыкі, «у існуючых сучасных беларускамоўных лексікаграфічных выданнях назіраецца разнабой у аб'ёме, падачы родавых і відавых тэрмінаў, у маркіраванні іх спецыяльнымі паметамі, у апісанні семантыкі тэрміналагічных адзінак» [21]. Акрамя таго, кадыфікаваныя лексікаграфічныя крыніцы апырыліся рэтраспектыўныя, у іх не адлюстраваны тыя змяненні ў значэннях лексічных адзінак літаратурнай мовы, што адбыліся і адбываюцца апошнім часам, у тым ліку і ў сувязі з тэрміналагізацыяй у працэсе развіцця сферы лясной прамысловасці. Напрыклад, у Тлумачальным слоўніку беларускай мовы (ТСБМ) слова *плита* суадносіцца толькі з каменем або металам [22], а значэнне, якое б

звязвала гэтае слова з драўнянымі матэрыяламі, не прыводзіцца. Слова *камера*, паводле таго ж слоўніка, мае тры значэнні [23], але ні па адным з іх яно не мае дэнататыўнай суаднесенасці з устаноўкамі для сушкі лесамацэрыялаў.

Рускамоўны тэрмін *шпон*, які мае дэфініцыю 'дрэвесны матэрыял, прадстаўляючы сабой тонкія лісты дрэвесины толщиной от 0,1 до 10 мм' і які сёння шырокаўжывальны не толькі ў прафесійным маўленні, у акадэмічным трохтомным Руска-беларускім слоўніку маркіруецца як тыпаграфіскі тэрмін і мае адзіны адпаведнік *шпона* [24]. Пры звароце да ТСБМ высвятляецца, што спецыяльнае слова *шпона* мае два значэнні [25]: '1. Аднаслаёвая, няклееная фанера, якая ідзе на выраб клеенай фанеры, на фанераванне і пад. 2. У друкарскай справе – металічная пласцінка, якая служыць для павелічэння інтэрвалу паміж радкамі ў наборы'. Першае значэнне дазваляе аб'яднаць у міжмоўную пару рускі ТЛП *шпон* і беларускі *шпона*, але відавочна, што гэтае значэнне патрабуе ўдакладнення фармулёўкі, таму што ў ім шпона атаясамліваецца з фанерай, што не адпавядае рэаліям у галіне сучасных тэхналогій дрэваапрацоўчай вытворчасці.

Шэраг ТЛП, якія ўзніклі на рускай мове і атрымалі шырокую распаўсюджанасць у сучасным паўсядзённым маўленні, пакуль застаюцца без афіцыйна ўзаконеных беларускамоўных эквівалентаў, напрыклад: *вагонка, блокхаус, фальш-брус, пеллет, гофрокартон, оцилиндровка, шпонирование, пилопродукция, долготье, коротье, погонажное изделие, форвардер, харвестер, скиддер, валочно-пакетирующие машины, чокер, чокеровка, импортозамещение, цифровизация, биорефайнинг, блокчейн* і інш.

Зварот да беларускамоўных навуковых і публіцыстычных тэкстаў, прысвечаных праблемам ляснога комплексу (у тым ліку і лясной прамысловасці), паказвае, што шэраг паняццяў маюць варыянтнасць і полінайменнасць назвы. Напрыклад, для тэрміна *неистощительное лесопользование*, якім абазначаецца плануемае або ажыццяўляемае карыстанне лесам у такіх аб'ёмах і такімі спосабамі, што забяспечваюць яго стабільнае бясконцае прадаўжэнне, і які з'яўляецца апорным кампанентам у іншых састаўных тэрмінаадзінках, знаходзім наступныя адпаведнікі: 1) *устойлівае лесакарыстанне: «Эканамічна ўстойлівае лесакарыстанне азначае, што лесакарыстанне пабудавана і ажыццяўляецца такім чынам, што забяспечвае дастатковую эканамічную выгаду без страт для лясных рэсурсаў, якасці экасістэмы і без шкоды для мясцовага насельніцтва»*; 2) *неспусташальнае карыстанне лесам: «У той жа час лесагод павінен забяспечыць безупыльнае, неспусташальнае карыстанне лесам»*; 3) *невыварнае лесакарыстанне: «Усё гэта непасрэдна паказвае на захаванне аднаго з асноўных крытэрыяў невиварнага лесакарыстання – прыярытэту ўзнаўлення*

* [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: <https://www.npp.by/by-new/sertificat/>.

** [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: https://elib.belstu.by/bitstream/123456789/19599/1/lesazn.-lesavodstva_praktikum.-razhko-laboha.-2009.pdf.

лясоў над лесакарыстаннем»¹; 4) невычэрпнае лесакарыстанне: «...сёння палітыка ў галіне вядзення лясной гаспадаркі скіравана на невычэрпнае рацыянальнае лесакарыстанне»²; і інш.

Прычыны ўзнікнення варыянтнасці і полнайменнасці ў навуковым дыскурсе самыя розныя: ад моўных густаў аўтараў і іх маўленчай кампетэнтнасці да нявырашаных навуковых праблем, звязаных з дэнататыўнай суаднесенасцю тых ці іншых тэрміналагічных адзінак у абедзвюх мовах.

Асобны блок праблем звязаны са спробамі перакладу ТЛП з рускай мовы на беларускую пры дапамозе сістэм машыннага перакладу. Нягледзячы на тое, што сістэмы машыннага перакладу зараз удасканальваюцца на бесперапыннай аснове, якасць перакладу навуковых тэкстаў і дакументаў, насычаных спецыяльнымі тэрмінамі, па-ранейшаму застаецца нездавальняючай [26]. У прыватнасці, анлайн-перакладчык у браўзеры «Яндекс» прапаноўвае ў некаторых выпадках у якасці беларускамоўных эквівалентаў тэрмінаў адзінкі размоўнага стылю, напрыклад: рус. *лиственная порода* – бел. «Яндекс» *лісцяная парода* (правільна *ліставая парода*); словы без уліку лексічнай спалучальнасці, напрыклад: рус. *луцение древесины, ложное ядро, сердцевинная доска, капиллярно-пористая структура* – бел. «Яндекс» *лусканне драўніны, ілжывае ядро, асяродак дошка, капілярна-сітаватая структура* (правільна *лушчэнне драўніны, несапраўднае ядро, стрыжнёвая дошка, капілярна-порыстая структура*); гібрыдныя руска-беларускія адзінкі, напрыклад: рус. *устройство сучкорезное, устройство бревносбрасывающее, древесно-стружечная плита, доска подгорбыльная* – бел. «Яндекс» *прылада сучкорезной, прылада бярвеносбрасывающее, дрэвесностружечная пліта, дошка подгорбыльной* (правільна *ўстройства сукарэзнае, бярвёнаскідальнік, драўнянастружэкавая пліта, дошка падаполкавая*) і інш. Відавочна, што аўтаматычныя інструменты, незалежна ад тэхналогіі, на якой яны заснаваны, з'яўляюцца сёння толькі дапаможнымі пры перакладзе навуковых тэкстаў з рускай мовы на беларускую, атрыманне беспамылковых перакладных моўных эквівалентаў пакуль не можа ажыццяўляцца без кантролю чалавека.

Такім чынам, нягледзячы на тое, што лясная прамысловасць з'яўляецца адной са старэйшых галін прамысловасці Беларусі, яе тэрміналогія на беларускай мове пакуль не можа быць ахарактарызавана як абсалютна ўпарадкаваная. Інавацыйныя працэсы, якія адбываюцца на сучасным этапе ў лесапрамысловай сферы, абумоўліваюць міждысцыплінарнасць і зменлівасць прадметнай вобласці, перманентнае пашырэнне яе паняццёвай базы, што патрабуе асаблівага падыходу да выпрацоўваемых тэрмінаў. Пераадоленне апісаных праблемных аспектаў магчыма праз арганізацыю мэтанакіраванай сумеснай працы лінгвістаў і спецыялістаў у галіне лясной пра-

¹ [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: <http://miloles.by/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/426>.

² [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: https://studylib.ru/doc/809387/chast_-1---ministerstvotsebnogo-hozyajstva-respubliki-belarus.

мысловасці. Інвентарызацыя або, інакш, збор усіх тэрмінаў, што адносяцца да абранай галіны ведаў, з'яўляецца самым першым і абавязковым этапам гэтай працы, і грунтавацца яна павінна на агульных прынцыпах сістэмнасці, дакладнасці, комплекснасці, рэlevantнасці [27]. У сваю чаргу, забеспячэнне магчымасці дакладнага і аднастайнага прымянення тэрмінаў – гэта тая неабходная ўмова, пры якой аб'ектыўна яснае беларускамоўнае маўленне становіцца рэалізуемым у прафесійнай камунікацыі.

Літаратура

1. Беларуская навуковая тэрміналогія / Ін-т Беларус. Культуры, Сельска-гаспадарчая сэкцыя, АДДЗел першы. – Менск : Коштам Ін-ту Беларус. Культуры, 1926. – Вып. 8 : Слоўнік лясных тэрмінаў : [расійска-беларускі слоўнік]. – 79 с.
2. Міксюк, Р. В. Тэрміналагічны тлумачальны беларуска-рускі слоўнік па экалогіі і лесазнаўству : [каля 600 тэрмінаў] / Р. В. Міксюк, Л. М. Ражкоў. – Мінск : БТІ, 1992. – 65 с.
3. Терминологический русско-белорусский словарь по древесиноведению : [более 1000 терминов] / М-во образования и науки Респ. Беларусь, Белорус. госуд. технолог. ун-т. – Минск : БГТУ, 1995. – 25 с.
4. Татаринов, В. А. Теория терминоведения : в 3 т. – М. : Моск. Лицей, 1996. – Т. 1 : Теория термина: История и современное состояние. – С. 261.
5. Уразова, А. Ф. Лесной комплекс. Термины, понятия и определения : учеб. пособие / А. Ф. Уразова, Э. Ф. Герц. – Екатеринбург : УГЛТУ, 2020. – С. 8.
6. Райзберг, Б. А. Словарь современных экономических терминов / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский. – 4-е изд. – М. : Айрис-пресс, 2008. – С. 22.
7. Видимые пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения [Текст] : ГОСТ 2140-81. – Взамен ГОСТ 2140-71 ; введ. 01-01-1982. – М. : Стандартинформ, 2006. – С. 30.
8. Орленко, Л. В. Терминологический словарь одежды [Электронный ресурс] / Л. В. Орленко. – Режим доступа: <http://modnaya.ru/articles/dictionary/glossary-of-clothing/index.htm>. – Дата доступа: 03.02.2022.
9. Видимые пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения [Текст] : ГОСТ 2140-81. – С. 18.
10. Детали швейных изделий. Термины и определения [Текст] : ГОСТ 22977-89. – Взамен ГОСТ 22977-78 ; введ. 01-01-1991. – М., 1990. – С. 3.
11. Видимые пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения [Текст] : ГОСТ 2140-81. – С. 31.
12. Уайт, Э. Архитектура: формы, конструкция, детали: иллюстрированный справочник / Э. Уайт, Б. Робертсон. – М. : АСТ : Астрель, 2005. – С. 65.
13. Детали швейных изделий. Термины и определения [Текст] : ГОСТ 22977-89. – С. 5.
14. Шутов, В. В. Словарь-справочник лесного инженера : учеб. пособие для студ. спец. 250401 «Лесоинженерное дело» / В. В. Шутов, С. И. Кожурин. – Кострома : Изд-во КГТУ, 2011. – С. 43.
15. Райзберг, Б. А. Словарь современных экономических терминов. – С. 174.
16. Краткий технический железнодорожный словарь [Электронный ресурс] / Н. Н. Васильев [и др.]. – М. : Трансжелдориздат, 1941. – Режим доступа: https://enc.biblioclub.ru/Termin/1307550_KULISA. – Дата доступа: 12.02.2022.
17. Видимые пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения [Текст] : ГОСТ 2140-81. – С. 19.
18. Словарь металлургических терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.naukaspb.ru/spravochniki/Demo%20Metall/sl.htm>. – Дата доступа: 03.02.2022.
19. Шутов, В. В. Словарь-справочник лесного инженера. – С. 91.

20. Справочный коммерческий словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://vocable.ru/slovari/spravochnyi-kommercheskii-slovar.html>. – Дата доступа: 12.02.2022.

21. Праблема сістэматызацыі памет у агульнафілалагічных слоўніках для абазначэння спецыяльнай лексікі / І. У. Кандрацэна [і інш.] // Беларус. лінгвістыка. – 2011. – Вып. 67. – С. 32.

22. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / Акад. навук БССР, Ін-т мовазнаўства ; пад агул. рэд. К. К. Атраховіча (К. Крапівы). – Мінск : Беларус. Сав. Энцыкл., 1980. – Т. 4 : П–Р. – С. 275.

23. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. – 1978. – Т. 2 : Г–К. – С. 602.

24. Русско-белорусский словарь : в 3 т. / Акад. наук Беларуси, Ин-т языкознания им. Якуба Коласа. – 6-е изд., испр. и доп. – Минск : БелЭн, 1995. – Т. 3 : П–Я. – С. 756.

25. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. – 1984. – Т. 5, кн. 2 : У–Я. – С. 391.

26. Кірдун, А. А. Машыны пераклад: гісторыя, сучасны стан і якасць тэкстаў на беларускай мове [Электронны рэсурс] / А. А. Кірдун // Скориновские чтения – 2019: современные тенденции развития издательского дела : материалы IV Междунар. форума, Минск, 24–25 сент. 2019 г. – Минск, 2019. – С. 46. – Рэжым доступу: <http://elib.belstu.by/handle/123456789/31954>. – Дата доступу: 01.11.2021.

27. Кірдун, А. А. Прынцыпы фарміравання корпусаў тэрмінаадзінак лясной гаспадаркі і лясной прамысловасці [Электронны рэсурс] / А. А. Кірдун // Общественные и гуманитарные науки : материалы 85-й науч.-техн. конф. профессорско-преподавательского состава, науч. сотр. и аспирантов (с международным участием), Минск, 1–13 февр. 2021 г. / отв. И. В. Войтов ; БГТУ. – Минск, 2021. – С. 93–94. – Рэжым доступу: <https://elib.belstu.by/handle/123456789/41526>. – Дата доступу: 01.11.2021.

Summary

The article discusses the problems that must be overcome to ensure the barrier-free use of the Belarusian language in the field of forestry: the lack of specialized reference books in Belarusian and translated Russian-Belarusian dictionaries; the representation of timber industry terms in a limited number in the general philological dictionaries of the Belarusian language; the variation and multiplicity of names of the same denotation in Belarusian-language texts of forestry topics; problematic translation of terms from Russian into Belarusian by means of machine translation systems.